

Бондар О. І.

Дюжилова Н. О.

Берзіна С. В.

Бондарь О. И., д-р биол. наук,
ректор Государственной экологической
академии после дипломного образования и управления,
председатель ТК 82 «Охрана окружающей среды»,

Дюжилова Н. А., канд. техн. наук,
директор ГП «Украинский научно-исследовательский и проектно-
конструкторский институт строительных материалов и изделий»

Берзина С. В., национальный координатор проекта «Внедрение
устойчивых публичных закупок в Украине» (EaP GREEN),
заместитель председателя ТК 82 «Охрана окружающей среды»

Alexander Bondar, Ph.D.,
Rector of the State Ecological Academy of Postgraduate Education and
Management, Honored Worker of Science and Technology of Ukraine,
Head of TC 82 «Environmental Protection»,

Natalia Dyuhilova, Ph.D.,
Director of State Enterprise «Ukrainian Research
and Design Institute for Building Materials and Products»,

Svetlana Berzina, National Coordinator of the project «Implementation
of Sustainable Public Procurement in Ukraine» (EaP GREEN),
Deputy Chairman of TC 82 «Environmental Protection»

ЗЕЛЕННЫЕ ПУБЛИЧНЫЕ ЗАКУПКИ В СТРОИТЕЛЬНОЙ ОТРАСЛИ

ЗЕЛЕНІ ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ В БУДІВЕЛЬНІЙ ГАЛУЗІ

GREEN PUBLIC PURCHASES IN THE BUILDING INDUSTRY

Ежегодно на закупки для обеспечения потребностей государства и территориальных общин тратятся миллиарды гривен. Проектирование и реализация проектов строительства и реконструкции занимают лидирующие позиции. При этом как правило предложение выбирается на основе базовых требований по критерию «наиболее низкая цена» на стадии закупки. Основные риски такого подхода состоят в том, что он не учитывает ряд характеристик объекта, потери и затраты, которые бюджетные организации будут нести на стадии эксплуатации объекта и в конце его жизненного цикла.

Дешевле – не значит экономично выгодно

Отбор предложений только на основании предлагаемой цены не является эффективным. Становится все более очевидной необходимость устанавливать и применять дополнительные критерии для оценки, определяющие ряд значимых характеристик, в том числе экологических в комплексе с методом оценки стоимости полного жизненного цикла. Именно на этом принципе основывается концепция так называемых зеленых или устойчивых закупок.

Почему именно «зеленые»?

Зеленые (или устойчивые) закупки в строительстве начали успешно применяться во многих странах мира с начала 2000-х годов.

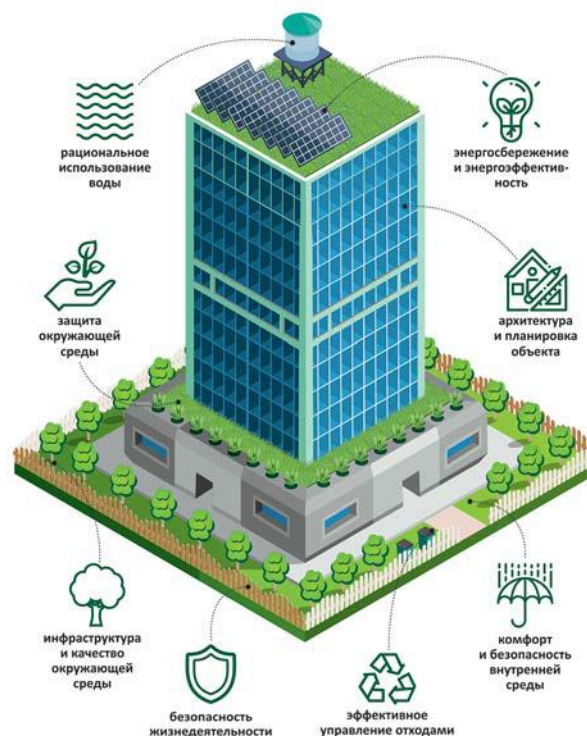
Применяя данный подход, бюджетные организации способствуют достижению таких целей как улучшение показателей экологической безопасности, эффективности использования энергетических и других ресурсов, сокращение выбросов загрязняющих веществ и парниковых газов, управления отходами и др. В социальной сфере зеленые закупки обеспечивают более безопасную и комфортную внутреннюю и внешнюю среду для учебы, труда и жизни. В экономическом плане критерий выбора «цена» учитывающий полную стоимость жизненного цикла обеспечивает объективную оценку экономических выгод или затрат связанных с предметом закупки и эффективность закупки в целом.

Зеленые закупки способствуют развитию инноваций в сфере ресурсоэффективных технологий более чистого производства. Экологически ориентированные проекты являются более привлекательными для инвестиций. Основные игроки на финансовом рынке в Украине, такие как Всемирный банк, Европейский банк реконструкции и развития (ЕБРР), Корпорация НЕФКО и другие, выдвигают в своих инвестиционных портфелях обязательные экологические критерии как один из элементов устойчивости проекта.

Зеленые закупки подчеркнут лидерские позиции органов власти и бюджетных организаций по решению экологических проблем и эффективному управлению бюджетными средствами.

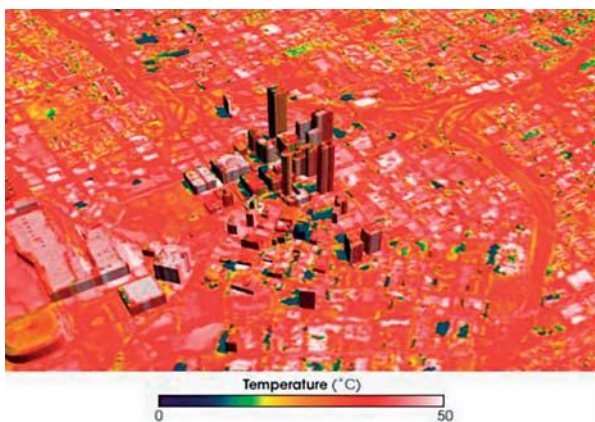
Преимущества зеленых зданий и сооружений для государственного сектора экономики

Основной идеей зеленого строительства является повышение устойчивости среды обитания, что достигается сокращением общего влияния застройки на окружающую среду и здоровье человека.

Развитие зеленого строительства идет по пути улучшения архитектурно-конструктивных решений, повышения качества внутренней среды, совершенствования методов оценки энергетических характеристик зданий, снижения стоимости строительства, повышения эффективности инженерного оборудования.

Зеленые здания смягчают эффект «тепловых островов» за счет выравнивания температуры поверхностей зданий в городской среде.

Эффект «тепловых островов» в городской среде

Стоимость строительства зеленых зданий на западных рынках превышает стоимость обычных зданий на 0-7%. В то же время, уже на протяжении первых лет эксплуатации разница в строительных затратах компенсируется за счет снижения затрат на обслуживание (в первую очередь, на оплату энергоносителей, воды, вывоз отходов и др.).

Насколько применимы сейчас зеленые публичные закупки в Украине?

Статьи 16 и 22 действующего Закона Украины «О публичных закупках» уже сейчас обеспечивают применение подхода зеленых закупок используя критерии отбора для исполнителя и предложений.

Потенциал действующего Закона будет усиливаться в ходе начатых реформ системы публичных закупок в Украине. Согласно статье 152 Соглашения об ассоциации Украина – ЕС, Украина обязана до 2020 года внедрить на законодательном уровне требования, которые обеспечат большую интеграцию экологических и социальных критериев к поставщикам (исполнителям) и к закупаемым бюджетными организациями товарам, услугам или работам на основе соответствующих стандартов, в том числе экологических маркировок¹.

Зеленые закупки в реальных условиях украинского законодательства

Квалификационные критерии

Статья 16 «Квалификационные критерии» Закона Украины «О публичных закупках» устанавливает исчерпывающий перечень квалификационных критериев, которые могут быть установлены заказчиками в отношении участников процедуры закупки. Это такие критерии как наличие:

- оборудования и материально-технической базы;
- работников соответствующей квалификации, имеющих необходимые знания и опыт;
- документально подтвержденного опыта выполнения аналогичного договора.

Возможность применения других квалификационных критериев Законом пока не предусмотрена. Соответственно, возможность установить экологические требования относительно исполнителей работ возможна только в пределах указанных критериев. Например, если предметом закупки является проектирование и строительство энергоэффективного здания с улучшенными экологическими характеристиками, исполнитель работ должен подтвердить свой опыт реализации аналогичных проектов.

¹ Требования Директивы ЕС 24/2014 о государственных закупках.

² <https://new.usgbc.org/leed>

³ <https://www.breeam.com>

⁴ ДСТУ ISO 14024:2002 Екологічні маркування та декларації. Екологічне маркування типу I. Принципи та методи (ISO 14024:1999, IDT)

⁵ ДСТУ ISO 14001:2015 Системи екологічного управління. Вимоги та настанови щодо застосування (ISO 14001:2015, IDT)

⁶ ДСТУ ISO 14021:2016 Екологічні маркування та декларації. Екологічні самодекларації (екологічне маркування типу II) (ISO 14021:2016, IDT).

⁷ ISO 21930: 2007 Sustainability in building construction – Environmental declaration of building – Products (Устойчивое развитие строительства – Экологическая декларация о строительстве – Продукция).

Технические спецификации

Статьей 22 «Тендерная документация» Закона Украины «О публичных закупках» определено, что техническая спецификация должна содержать требования относительно технических и функциональных характеристик предмета закупки; ссылки на стандартные характеристики, требования, условные обозначения и терминологию, связанную с товарами, работами или услугами, которые закупаются, предусмотренные существующими международными или национальными стандартами, нормами и правилами. Технические и качественные характеристики предмета закупки должны предусматривать *необходимость применения мероприятий по защите окружающей среды*.

По сути, мероприятия по защите окружающей среды являются экологическими критериями технических спецификаций. Заказчики должны выдвигать четкие требования к таким мероприятиям, учитывая наиболее существенные воздействия объекта на окружающую среду и здоровье человека на протяжении полного жизненного цикла.

Относительно услуг по проектированию объектов строительства и реконструкции, мероприятия по защите окружающей среды могут предусматривать требования критериев, установленных в соответствии с принципами и методами международных стандартов:

1) ISO 15392: 2008 Sustainability in building construction – General principles (Устойчивое строительство – Основные принципы);

2) ISO 21929-1: 2011 Sustainability in building construction – Sustainability indicators – Part 1: Framework for the development of indicators and a core set of indicators for buildings (Устойчивое строительство – Индикаторы устойчивости – Часть 1: Границы для разработки показателей и основной набор показателей для зданий).

В качестве альтернативного варианта можно использовать требования стандартов LEED², BREEAM³, других систем по оценке экологических характеристик зданий и сооружений или критериев оценки жизненного цикла объектов строительства в соответствии ДСТУ ISO 14024⁴ (на данный момент национальная версия находится в процессе обсуждения в первой редакции).

При заказе на выполнение строительных работ, мероприятия по защите окружающей среды могут предусматривать соблюдение требований природоохранного законодательства и системного подхода по управлению экологическими аспектами на строительной площадке в соответствии с ДСТУ ISO 14001⁵.

К стройматериалам и изделиям для отделки обособленными будут считаться требования по соответствию их экологических характеристик требованиям критериев оценки жизненного цикла согласно ДСТУ ISO 14024. Также для конструкций и конструкционных, стеновых и теплоизоляционных материалов дополнительно могут применяться критерии относительно:

- 1) их класса энергоэффективности;
- 2) экологических характеристик в соответствии с ДСТУ ISO 14021⁶:
 - разборная конструкция;
 - пригоден для повторного использования;
 - пригоден для переработки;
 - процент повторно переработанного материала (вторичного сырья) и др.
- 3) показателей ограничения воздействий на окружающую среду в соответствии с ISO 21930⁷.

Относительно автотранспортных средств и спецтехники для строительства, мероприятия по защите окружающей среды должны быть направлены на сокращение выбросов загрязняющих веществ и парниковых газов на стадии их эксплуатации.

Обоснование необходимости мероприятий по защите окружающей среды

Любые требования должны быть обоснованы, особенно если это дополнительные критерии к ДБН или ДСТУ Б.

Обоснованием для необходимости применения требований экологических стандартов может быть ссылка на действующие акты права. Ниже приведен список рекомендованных положений Законов и других нормативно-правовых актов, которые могут рассматриваться в качестве обоснований необходимости применения тех или иных экологических критериев технических спецификаций. Этот список не является исчерпывающим.

Экологический сертификат по схеме согласно ДСТУ ISO 14024

ДСТУ ISO 14024 определяет процедурные вопросы получения и применения добровольной экологической маркировки I типа. Схема оценки основывается на методе оценки жизненного цикла, что позволяет комплексно оценить характеристики связанные с воздействиями на состояние окружающей среды и здоровье человека. Такой подход позволяет обеспечить оценку независимой третьей стороной (органом оценки соответствия) и соответствует требованиям статьи 22 Закона Украины «О публичных закупках» относительно необходимости мероприятий по защите окружающей среды и принципам государственной экологической политики⁸.

Эквивалентом ДСТУ ISO 14024 может быть, например, европейский EN ISO 14024 или другой гармонизированный с ISO 14024 стандарт.

Эти знаки экологической маркировки принадлежат национальным или региональным системам сертификации, признанным на международном уровне⁹. Их наиболее часто можно встретить на украинском рынке строительных материалов и изделий. Они информируют о том, что маркированная одним из этих знаков продукция прошла экологическую сертификацию по схеме в соответствии с ISO 14024.

Объектами сертификации и маркировки могут быть как строительные материалы, конструкции и др. изделия необходимые для ремонтно-строительных работ, так и сами объекты строительства или реконструкции.

Экологические стандарты серии ISO 14000 рассматриваются как наиболее надежные стандарты для оценки жизненного цикла и экологических характеристик предмета закупки. Их применение в качестве критериев отбора рекомендуется руководящими документами Программы ООН по окружающей среде (ЮНЕП) и Еврокомиссии.

Истории успеха и перспективы развития

С 2017 года зеленые закупки начали применяться и в Украине. При заказе строительных или ремонтно-строительных работ некоторые заказчики в технических спецификациях указывают требования к экологичности строительных материалов, конструкций, лакокрасочных и теплоизоляционных материалов, с ссылкой на критерии украинской программы экологической маркировки I типа. В качестве подтверждения соответствия преимущество отдавалось сертифицированной продукции по схеме в соответствии с ДСТУ ISO 14024. Данный подход успешно апробирован Оболонской РДА в г. Киеве, КП «Киевский диагностический центр» Печерского района г. Киева, ЧАО «Укрзалізниця», ЧАО «Укртрансгаз», ЧАО «Укргаздобыча», Киевским Дворцом детей и юношества, КП «Вода Донбасса», КП «Житомирводоканал», КП «Ивано-Франковск Водокотехпром», КП «Тернопольводоканал», КП «Голосеево-будинвест» и другими организациями, исполняющими функции заказчика строительных или ремонтно-строительных работ.

Национальный комитет стандартизации ТК 82 «Охрана окружающей среды» в партнерстве с Киевским национальным университетом архитектуры и строительства и Государственным предприятием «Украинский научно-исследовательский и проектно-конструкторский институт строительных материалов и изделий» уже завершили работу над разработкой первой редакции стандарта для проектирования, строительства и сертификации зеленых зданий. Стандарт устанавливает набор экологических критериев к каждой из стадий жизненного цикла объекта и рейтинговую систему оценивания. Принятие стандарта обеспечит возможность применять экологические критерии в качестве требований для проектирования энергоэффективных зданий с улучшенными экологическими характеристиками. На данный момент проект стандарта доступен для публичного обсуждения на сайте ТК.

Техническая поддержка по внедрению зеленых закупок в Украине

Проект «Внедрение устойчивых публичных закупок в Украине» реализуется в рамках программы поддержки ЕС «Экологизация экономики в странах восточного партнерства ЕС» (EaP GREEN). Бенефициары EaP GREEN в Украине: Минэкономразвития и Минприроды. Международный партнер проекта – Программа ООН по окружающей среде (ЮНЕП). Национальная координирующая организация – Государственная экологическая академия последипломного образования и управления.

В процессе реализации проекта (2013-2018) проведен ряд исследований, разработаны экологические критерии на приоритетные для публичных закупок категории продукции и типовые формы расчета полной стоимости жизненного цикла и соответствующие методические материалы. На сегодняшний день проект проводит обучение и тренинги по повышению знаний и умений применения экологических критериев при осуществлении публичных закупок. Эксперты проекта оказывают бесплатную консультационную поддержку тендерным комитетам, чтобы сделать закупки более экологичными, эффективными и адаптироваться к ожидаемым изменениям, предусмотренным реформой системы публичных закупок в Украине.

Проект «Передача опыта зеленых публичных закупок из Словакии в Украину» реализуется общественной организацией «GoLOCAL» при координации Словацкого центра коммуникаций и развития (SCCD) при финансовой поддержке Словацкого агентства развития SlovakAid.

Проект направлен на продвижение идеи зеленых публичных закупок в Украине и оказания информационно-методической поддержки бюджетным организациям успешно планировать и осуществлять такие закупки на основе опыта Словакии. В рамках реализации проекта разработан онлайн обучающий курс для повышения компетентности и проверки знаний. Курс бесплатный и доступный для всех желающих кто интересуется зелеными закупками на платформе <http://chamilo.sccd-sk.org/>.

Экологическая декларация о строительстве – Продукция).

⁸ Закон Украины «Об основных принципах (стратегии) государственной экологической политики до 2020 года».

⁹ <https://www.globalecolabelling.net/>

ПЕРЕЛІК АКТИВ ПРАВА ЩО ОБҐРУНТОВУЮТЬ НЕОБХІДНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ ІЗ ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ ДО ОБ'ЄКТУ БУДІВНИЦТВА ЧИ РЕКОНСТРУКЦІЇ (ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ)

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ОСНОВИ МІСТОБУДУВАННЯ»

Стаття 19. Забезпечення сталого розвитку населених пунктів та екологічної безпеки територій при здійсненні планування і забудови територій

При розробці та реалізації містобудівної документації суб'єкти містобудівної діяльності зобов'язані дотримуватись основних завдань та заходів щодо забезпечення сталого розвитку населених пунктів та екологічної безпеки територій.

Сталий розвиток населених пунктів передбачає соціально, економічно і екологічно збалансований їх розвиток, спрямований на створення економічного потенціалу, повноцінного життєвого середовища для сучасного та наступних поколінь на основі раціонального використання ресурсів, технологічного переоснащення і реструктуризації підприємств, удосконалення соціальної, виробничої, транспортної, комунікаційно-інформаційної, інженерної інфраструктури.

Екологічна безпека територій передбачає дотримання встановлених природоохоронним законодавством вимог щодо охорони навколишнього природного середовища, збереження та раціонального використання природних ресурсів, санітарно-гігієнічних вимог щодо охорони здоров'я людини, здійснення заходів для нейтралізації, утилізації, знищення або переробки всіх шкідливих речовин і відходів...

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ЕНЕРГЕТИЧНУ ЕФЕКТИВНІСТЬ БУДІВЕЛЬ»

Стаття 3. Основні засади державної політики у сфері забезпечення енергетичної ефективності будівель

1. Державна політика у сфері забезпечення енергетичної ефективності будівель базується на таких засадах:

- 1) забезпечення належного рівня енергетичної ефективності будівель відповідно до технічних регламентів, національних стандартів, норм і правил;
- 2) стимулювання зменшення споживання енергії у будівлях;
- 3) забезпечення скорочення викидів парникових газів у атмосферу;
- 4) створення умов для залучення інвестицій з метою здійснення заходів із забезпечення (підвищення рівня) енергетичної ефективності будівель;
- 5) забезпечення термомодернізації будівель, стимулювання використання відновлюваних джерел енергії;
- 6) розроблення та реалізація національного плану щодо збільшення кількості будівель з близьким до нульового рівнем споживання енергії.

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ОСНОВНІ ЗАСАДИ (СТРАТЕГІЮ) ДЕРЖАВНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ НА ПЕРІОД ДО 2020 РОКУ»

Основними принципами національної екологічної політики є, зокрема:

- державна підтримка та стимулювання вітчизняних суб'єктів господарювання, які здійснюють модернізацію виробництва, спрямовану на зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище...»

- розроблення і впровадження до 2015 року системи стимулів для суб'єктів господарювання, що впроваджують систему екологічного управління, принципи корпоративної соціальної відповідальності, застосовують екологічний аудит, сертифікацію виробництва продукції, її якості згідно з міжнародними природоохоронними стандартами, покращують екологічні характеристики продукції відповідно до встановлених міжнародних екологічних стандартів...

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ОХОРОНУ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА УКРАЇНИ»

Стаття 3. Основні принципи охорони навколишнього природного середовища

Основними принципами охорони навколишнього природного середовища є:

- а) пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів при здійсненні господарської, управлінської та іншої діяльності;
- б) гарантування екологічно безпечного середовища для життя і здоров'я людей; ...
- г) екологізація матеріального виробництва на основі комплексності рішень у питаннях охорони навколишнього природного середовища, використання та відтворення відновлюваних природних ресурсів, широкого впровадження новітніх технологій...»

Стаття 31. Завдання стандартизації і нормування в галузі охорони навколишнього природного середовища

Екологічна стандартизація і нормування проводяться з метою встановлення комплексу обов'язкових норм, правил, вимог щодо охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки.

Стаття 32. Екологічні стандарти

Державні стандарти в галузі охорони навколишнього природного середовища є обов'язковими для виконання і визначають поняття і терміни, режим використання й охорони природних ресурсів, методи контролю за станом навколишнього природного середовища, вимоги щодо запобігання забрудненню навколишнього природного середовища, інші питання, пов'язані з охороною навколишнього природного середовища та використанням природних ресурсів.

Екологічні стандарти розробляються і вводяться в дію в порядку, що встановлюється законодавством України...

Стаття 51. Екологічні вимоги до розміщення, проектування, будівництва, реконструкції, введення в дію та експлуатації підприємств, споруд та інших об'єктів

При проектуванні, розміщенні, будівництві, введенні в дію нових і реконструкції діючих підприємств, споруд та інших об'єктів, удосконаленні існуючих і впровадженні нових технологічних процесів та устаткування, а також в процесі експлуатації цих об'єктів забезпечується екологічна безпека людей, раціональне використання природних ресурсів, додержання нормативів шкідливих впливів на навколишнє природне середовище. При цьому повинні передбачатися вловлювання, утилізація, знешкодження шкідливих речовин і відходів або повна їх ліквідація, виконання інших вимог щодо охорони навколишнього природного середовища і здоров'я людей...

Стаття 59. Екологічні вимоги при розміщенні і розвитку населених пунктів

Планування, розміщення, забудова і розвиток населених пунктів здійснюються за рішенням місцевих рад з урахуванням екологічної ємкості територій, додержанням вимог охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів та екологічної безпеки.

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ОЦІНКУ ВПЛИВІВ НА ДОВКІЛЛЯ»

Стаття 3. Сфера застосування оцінки впливу на довкілля

6. Забороняється провадження господарської діяльності, експлуатація об'єктів, інші втручання в природне середовище і ландшафти, у тому числі видобування корисних копалин, використання техногенних родовищ корисних копалин, якщо не забезпечено в повному обсязі додержання екологічних умов, передбачених у висновку з оцінки впливу на довкілля, рішення про провадження планованої діяльності та проектах будівництва, розширення, перепрофілювання, ліквідації (демонтажу) об'єктів, інших втручань у природне середовище і ландшафти, у тому числі видобування корисних копалин, використання техногенних родовищ корисних копалин, а також змін у цій діяльності або подовження строків її провадження.

Стаття 9. Висновок з оцінки впливу на довкілля

1. Уповноважений територіальний орган, а у випадках, визначених частинами третьою і четвертою статті 5 цього Закону, – уповноважений центральний орган видає висновок з оцінки впливу на довкілля, яким виходячи з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності, зокрема величини та масштабів такого впливу (площа території та чисельність населення, які можуть зазнати впливу), характеру (у тому числі – транскордонного), інтенсивності і складності, ймовірності, очікуваного початку, тривалості, частоти і невідворотності впливу (включаючи прямий і будь-який опосередкований, побічний, кумулятивний, транскордонний, короткостроковий, середньостроковий та довгостроковий, постійний і тимчасовий, позитивний і негативний впливи), передбачених заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення впливу на довкілля, визначає допустимість чи обґрунтовує недопустимість провадження планованої діяльності та визначає екологічні умови її провадження.

2. Висновок з оцінки впливу на довкілля є обов'язковим для виконання. Екологічні умови провадження планованої діяльності, зазначені у частині п'ятій цієї статті, є обов'язковими. Висновок з оцінки впливу на довкілля враховується при прийнятті рішення про провадження планованої діяльності та може бути підставою для відмови у видачі рішення про провадження планованої діяльності.

ЗАКОН УКРАЇНИ «ОСНОВИ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я»

Стаття 26. Охорона навколишнього природного середовища, не допускається...

... Держава забезпечує охорону навколишнього природного середовища як важливої передумови життя і здоров'я людини шляхом охорони живої і неживої природи, захисту людей від негативного екологічного впливу, шляхом досягнення гармонійної взаємодії особи, суспільства та природи, раціонального використання і відтворення природних ресурсів...

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ТРАНСПОРТ»

Стаття 2. Законодавство про транспорт

... екологічні вимоги, що діють на транспорті, є обов'язковими для власників транспорту і громадян, які користуються послугами транспорту та шляхами сполучення...

Стаття 3. Мета і завдання державного управління в галузі транспорту

Державне управління в галузі транспорту має забезпечувати:

... охорону навколишнього природного середовища від шкідливого впливу транспорту.

Державне управління діяльністю транспорту здійснюється шляхом проведення та реалізації економічної (податкової, фінансово-кредитної, тарифної, інвестиційної) та соціальної політики, включаючи надання дотацій на пасажирські перевезення...

Стаття 5. Відносини підприємств транспорту загального користування з органами влади і самоврядування

Відносини підприємств транспорту загального користування з центральними та місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування будуються на основі податків, податкових пільг, встановлених нормативів та інших економічних засобів відповідно до чинного законодавства України.

Стаття 10. Вимоги до транспортних засобів

Транспортні засоби повинні відповідати вимогам безпеки, охорони праці та екології, державним стандартам, мати відповідний сертифікат...

Стаття 12. Обов'язки та права підприємств транспорту

Підприємства транспорту зобов'язані забезпечувати:

...

- охорону навколишнього природного середовища від шкідливого впливу транспорту; ...

Стаття 16. Безпека на транспорті

Підприємства транспорту зобов'язані забезпечувати безпеку життя і здоров'я громадян, безпеку експлуатації транспортних засобів, охорону навколишнього природного середовища...

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ОХОРОНУ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА УКРАЇНИ»

Стаття 56. Екологічна безпека транспортних та інших пересувних засобів і установок

Підприємства, установи, організації, що здійснюють проектування, виробництво, експлуатацію та обслуговування автомобілів, літаків, суден, інших пересувних засобів, установок та виробництво і постачання пального, зобов'язані розробляти і здійснювати комплекс заходів щодо зниження токсичності та знешкодження шкідливих речовин, що містяться у відпрацьованих газах та скидах транспортних засобів, переходу на менш токсичні види енергії й пального, додержання режиму експлуатації транспортних засобів та інші заходи, спрямовані на запобігання й зменшення викидів та скидів у навколишнє природне середовище забруднюючих речовин та додержання встановлених рівнів фізичних впливів.

... Виробництво і експлуатація транспортних та інших пересувних засобів та установок, у викидах та скидах яких вміст забруднюючих речовин перевищує встановлені нормативи екологічної безпеки...

ПОСТАНОВА КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ВІД 12.09.2011 № 1130 «ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО ВИРОБНИЦТВА»

Основні напрями екологізації виробництва:

- збільшення корпоративних і бюджетних витрат на екологічні інновації для очищення у повному обсязі викидів забруднюючих речовин та відходів у повітря та водні об'єкти, зменшення обсягу нераціонально використаних енергії і матеріалів;

- розвиток бізнесу у сфері природоохоронних технологій;

- розроблення економічних механізмів, спрямованих на зменшення забруднення навколишнього природного середовища;

- запровадження економічних стимулів з метою створення нових підприємств, на яких застосовуються сучасні екологічно прийнятні технології утилізації та/або використання відходів як вторинної сировини;

- запровадження економічних механізмів та інструментів відновлення порушених екосистем, здійснення суб'єктами господарювання у сфері природокористування відновлювальних заходів...